

<https://doi.org/10.36818/2071-4653-2020-6-7>

УДК 336:711:[330.342:146:332.1](477)

JEL G21, G28, R11, R51

О. П. Мульська

кандидат економічних наук, старший науковий співробітник

ДУ «Інститут регіональних досліджень імені М. І. Долишнього

НАН України», м. Львів

e-mail: oliochka.mulaska@gmail.com

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-1666-3971>

О. О. Гудзовата

доктор економічних наук, професор Львівської бізнес-школи

Українського католицького університету, м. Львів

e-mail: osjanka@gmail.com

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0001-7739-9978>

Я. М. Антонюк

кандидат економічних наук, професор кафедри

підприємництва, торгівлі та логістики Львівського

торговельно-економічного університету, м. Львів

e-mail: yaroslav.antonjuk55@ukr.net

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0001-8082-1818>

УДОСКОНАЛЕННЯ ПАРАМЕТРІВ ФУНКЦІОНУВАННЯ ФІНАНСОВО-КРЕДИТНОГО СЕКТОРУ ЯК ІНСТРУМЕНТУ ВИРІВНЮВАННЯ ФІНАНСОВИХ ДИСБАЛАНСІВ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ РЕГІОНІВ УКРАЇНИ

Розглядаються актуальні питання щодо формування пріоритетних напрямів державної грошово-кредитної політики в системі подолання фінансових дисбалансів регіонального розвитку України. Обґрунтовано функціональні параметри забезпечення грошово-кредитної політики в Україні та запропоновано етапи процесу реалізації відповідного алгоритму з імплементацією практик апробації інструментів на регіональному та національному рівнях. Запропоновано інвестиційно-фінансовий механізм грошово-кредитної політики в системі зміцнення фінансової безпеки регіонів України та подолання регіональних соціально-економічних дисбалансів розвитку. Окреслено основні напрями вдосконалення грошово-кредитної політики, зокрема підвищення ефективності стратегічного планування, удосконалення системи публічного управління грошово-кредитною сферою, створення сприятливого економіко-правового середовища регіонів України.

Ключові слова: грошово-кредитна політика, фінансові дисбаланси, регіональний розвиток, національна економіка.

Mulaska O., Hudzovata O., Antonyuk Ya. IMPROVING THE PARAMETERS OF THE FINANCIAL AND CREDIT SECTOR FUNCTIONING AS A TOOL OF FINANCIAL IMBALANCES EQUALIZATION IN SOCIAL AND ECONOMIC DEVELOPMENT OF UKRAINIAN REGIONS

The current stage of socio-economic development of the regions in Ukraine is characterized by systemic defects in the financial and credit sector, which constitute the insufficient implementation of tasks and functions to ensure the development of the national economy through the formation and optimal distribution of financial flows between sectors and economic activities. The methods of synthesis and analysis, as well as the expert method, are the methodological basis of the study. The necessity of improving the functioning parameters of the financial and credit sector in the system of financial security of Ukraine is proved. It includes the implementation of a number of measures: gradual reduction of the discount rate as a factor of credit resources reduction; restrictions on the sale of government securities to commercial banks; refinancing the reliable systemic banks and introduction of fiduciary liability; providing tax benefits to commercial banks that grant loans for priority economic activities; development of microcredit; improving the protection of creditors' rights; use of the Credit Register by banks; restructuring the borrowers' debts by commercial banks; creation of a financial ombudsman institution; development of venture financing of high-tech industries; stimulating the process of credit cooperation and intensifying the activities of credit unions; reforming the regulatory framework for the development of leasing relations; development of non-traditional ways of financial and credit support of the real economy sector; creation of a centralized depository system; determination of principles and procedure for carrying out activities by custodians and registrars of securities; development of exchange trade; providing information and analytical support to enterprises of the real sector of the economy; establishment of 'platforms' for joint investment; involvement of EU grant programs; creation of business support funds. The practical value of the article is to develop areas and measures to improve the parameters of the financial and credit sector in the system of overcoming regional imbalances.

Keywords: monetary policy, financial imbalances, regional development, national economy.

Постановка проблеми. Сучасний етап соціально-економічного розвитку регіонів України характеризується системними вадами функціонування фінансово-кредитного сектору, які полягають у недостатньому виконанні завдань і функцій щодо забезпечення економічного розвитку регіонів на основі формування та оптимального розподілу фінансових потоків між секторами та видами економічної діяльності, а також щодо досягнення потрібного рівня капіталізації фінансово-кредитного сектору. Водночас фінансово-кредитний сектор не обмежується лише реалізацією функцій формування, розподілу та перерозподілу фінансових ресурсів, але й забезпечує ефективне функціонування регіональних економічних систем.

Фінансово-кредитний сектор покликаний виконувати завдання щодо акумуляції необхідного обсягу фінансових ресурсів для задоволення потреби всіх учасників економічних відносин в їх функціонуванні та розвитку, забезпечення оптимального розподілу сформованих фінансових ресурсів між функціональними сферами та підсистемами для подолання диспропорцій регіонального розвитку, розроблення і впровадження різноманітних фінансових інструментів для мобілізації, розподілу й перерозподілу фінансових ресурсів, щоб забезпечити регіональну диференціацію.

В умовах посилення фінансово-економічних дисбалансів регіонального розвитку в Україні внаслідок зміни економічної кон'юнктури, часткової втрати фінансових активів унаслідок воєнних дій, глибокої девальвації національної валюти та втрати платоспроможності окремими регіональними банками активізуються проблеми функціонування фінансово-кредитного сектору, що передусім обумовлено недостатнім обсягом фінансово-кредитних ресурсів, залучених з ендегенних джерел, а орієнтація на зовнішні джерела капіталу посилює ризики зростання фінансових дисбалансів розвитку регіонів України. З огляду на багатоаспектність функцій фінансово-кредитного сектору в національному господарстві, актуалізується потреба в обґрунтуванні прикладних механізмів удосконалення параметрів його функціонування в системі подолання фінансових дисбалансів ендегенно орієнтованого розвитку регіонів України.

Аналіз останніх публікацій. Теоретичною і концептуально-методологічною основою цього дослідження стали праці вітчизняних учених, серед яких: Т. Я. Андрейків [1], Я. В. Белінська [2], О. В. Борисюк [3], Т. Г. Васильців [4], О. В. Дзюблюк [5], О. С. Саєнко [6], О. В. Собкевич [7], І. Є. Труш [8], які зробили суттєвий внесок у розуміння фінансово-кредитного сектору у процесі вирівнювання дисбалансів соціально-економічного розвитку в межах національної економіки. Ґрунтовний аналіз детермінант ендегенного зростання регіонів, які узгоджуються з цілями концепції сталого розвитку, інклюзивного зростання та враховують сучасні закономірності регіонального розвитку, представлено у роботах науковців ДУ «Інститут регіональних досліджень імені М. І. Долишнього НАН

України» [9; 10; 11; 12]. Представники львівської школи регіоналістики [13; 14; 15] обґрунтували роль фінансово-економічного потенціалу регіону в процесі реалізації економічних можливостей територій, запропонували методичні підходи до діагностики фінансових дисбалансів розвитку регіонів і фінансових ризиків децентралізації.

Водночас низка принципових положень щодо розроблення інструментів, механізмів імплементації ефективних заходів та ідентифікації параметрів функціонування фінансово-кредитного сектору для подолання фінансових дисбалансів ендегенно орієнтованого розвитку України залишаються відкритими.

Метою статті є розроблення пропозицій щодо удосконалення функціонування фінансово-кредитного сектору у фокусі подолання фінансових дисбалансів регіонального економічного розвитку України.

Основні результати дослідження. Сучасний етап регіонального розвитку України демонструє, що негативні наслідки фінансової кризи тісно пов'язані з появою економічних ризиків з глибокими дисбалансами, характер і джерела виникнення яких тісно пов'язані з фінансовою системою країни. Високий рівень взаємозалежності регіонів потребує налагодженої тісної багатосторонньої координації регіональної економічної політики щодо оцінювання та нівелювання основних фінансових та інших дисбалансів. Диспаритети регіональних економічних систем є детермінантами фінансової нестабільності та економічного регресу. Крім того, фінансові дисбаланси посилюють диспропорції у структурі доходів регіональних фінансових установ, що виникають в умовах експансії кредитів і зростання цін на активи, надмірного збільшення леввериджу, фінансової стійкості суб'єктів бізнесу на тлі розширення спекулятивних операцій і зменшення інтенсивності та продуктивності інвестицій у реальному секторі економіки регіонів України. Подоланню фінансових дисбалансів ендегенно орієнтованого розвитку регіонів України сприятиме стабільність функціонування фінансово-кредитного сектору, підвищення його можливостей нарощувати й ефективно реалізовувати інвестиційний потенціал регіону.

Наприклад, розвиток банківської системи як головного інструменту зміцнення фінансової безпеки та, відповідно, подолання фінансових дисбалансів ендегенного розвитку регіонів України дозволить підвищити інтенсивність залучення коштів вкладників, нарощувати кредитний потенціал, швидко обслуговувати боргові зобов'язання підприємств, забезпечуючи фінансово-економічну стабільність регіону та його соціально-економічний розвиток. Водночас роль банківської системи в контексті подолання фінансових дисбалансів слід розглядати з таких позицій: по-перше, банківські інституції як фінансово-кредитні посередники займають значну частку фінансово-кредитного ринку та перерозподіляють позичкові капітали; по-друге, з огляду на функціональне призначення, банківські інституції беруть активну участь у формуванні

грошової пропозиції та суттєво впливають на економічний розвиток регіонів загалом; по-третє, банки надають суб'єктам ринку широкий спектр послуг, що також впливає на реалізацію економічних інтересів регіональних суб'єктів ринку [16, с. 10]. Очевидно, що без ефективно функціонуючої банківської системи неможливо забезпечити високий рівень фінансової стійкості регіонів, оскільки економічна система загалом та окремі суб'єкти господарювання не можуть розвиватися без додатково залучення грошових коштів, а залучені та акумульовані через банківську систему грошові ресурси слугують основним джерелом поповнення фінансових ресурсів підприємств.

Основними завданнями системи регіонального інституційного забезпечення у частині мінімізації фінансових дисбалансів розвитку регіонів України є, по-перше, формування належних інституційних умов стимулювання кредитування реального сектору економіки регіону, по-друге, забезпечення регіональної бюджетної підтримки, потрібної для відновлення процесу кредитування банками локальних підприємств. Ці інструменти вимагають реалізації додаткових заходів на національному рівні, зокрема поступового зниження рівня облікової ставки як чинника здешевлення кредитних ресурсів. Крім того, важливо досягнути позитивного рівня процентних ставок НБУ відносно прогнозованої базової інфляції внаслідок впровадження режиму інфляційного таргетування, який уможливило забезпечення низької та стабільної інфляції в Україні, що дає змогу банкам прогнозувати середньострокові процентні ставки та приймати кредитні рішення, враховуючи такі прогнози.

Задля активізації кредитування банками корпоративних позичальників існує гостра потреба в обмеженні продажу комерційним банкам державних цінних паперів, зокрема боргових облігацій уряду, депозитних сертифікатів «овернайт», що відволікає вільні фінансові ресурси банківської системи від кредитування підприємств реального сектору економіки.

Одним з інструментів активізації кредитування реального сектору економіки регіону слід вважати структурне рефінансування комерційних банків для подальшого спрямування цих коштів підприємствам реального сектору економіки регіону. Його визначальним принципом має стати залежність обсягів і вартості кредитів, наданих НБУ комерційним банкам, від обсягів та якості кредитів, що надаються банками підприємствам реального сектору економіки регіону. На рівні НБУ слід розробити перелік індикаторів ефективності та механізму контролю реалізації таких схем.

Не менш важливе значення для подолання фінансових дисбалансів розвитку регіонів України має надання податкових пільг комерційним банкам, які займаються кредитуванням малого й середнього бізнесу, та розширення фінансового забезпечення процесу кредитування малих і середніх підприємств, які підлягають регіональній підтримці та пов'язані з імпортозаміщенням і сегментами виробництва замкнутого циклу продукції, що передбачає

збільшення кількості ланок створення доданої вартості; розроблення механізмів довгострокового рефінансування банків для кредитування підприємств, що займаються інвестиційно-інноваційною діяльністю; зменшення розміру обов'язкових резервів банків, урахуваючи частку мікрокредитів і кредитів, наданих малим підприємствам, у загальному обсязі кредитного портфеля банку. Окремо варто наголосити на актуальності розроблення механізмів спрямування фінансових ресурсів на кредитування реального сектору економіки регіону через запровадження фідуціарної відповідальності у формі рефінансування комерційних банків і спрямування певної частини коштів на пріоритетні цілі регіонального економічного розвитку.

В умовах ускладненого доступу до банківських ресурсів для підприємств на початковому етапі їхньої діяльності видається доцільним розвиток мікрокредитування у вигляді прямого банківського мікрокредитування або передання мікрокредитної програми спеціально створеній банком дочірній структурі, що передбачає розроблення відповідного нормативно-правового забезпечення, в якому існує потреба чіткого визначення параметрів мікрофінансової діяльності, видів організацій для включення до державного реєстру мікрофінансових організацій, їхніх прав та обов'язків. Також важливо розробити єдині стандарти мікрокредитування у сфері одержання бюджетних ресурсів та особливі податкові режими для мікрофінансових організацій.

У сучасних умовах системні кризові явища у вітчизняній банківській системі не дозволяють розглядати банківське кредитування як єдине ефективне джерело подолання фінансових дисбалансів розвитку регіонів України, вимагаючи активізації та збільшення обсягів залучення інших джерел капіталу на мінімізацію дисбалансів. Важливими джерелами фінансових ресурсів у регіоні є небанківські фінансово-кредитні інституції. Останніми роками група небанківських фінансово-кредитних інституцій сукупно випереджала банківські установи за темпами нарощування загальних і чистих активів. Однак сформований ними фінансово-кредитний потенціал недостатньо використовується в економіці регіонів і в забезпеченні зростання економічного розвитку регіонів України.

Найбільш потужними небанківськими фінансово-кредитними інституціями сьогодні є венчурні фонди, які використовують ризиковані стратегії інвестування і покликані функціонувати в тих сегментах фінансового ринку, які не є пріоритетними для банків. Однак у деяких регіонах України венчурні фонди практично не вкладають кошти у високотехнологічні галузі, а переважно кредитують середньоризикові та короткострокові проекти (будівництво, нерухомість). Як наслідок, регіональні венчурні фонди не виконують функції залучення фінансових ресурсів у економічний розвиток регіонів, а є лише інструментом оптимізації управління активами фінансово-промислових холдингів і зниження податкового навантаження (звільнення від податку на прибуток). Така ситуація стала наслідком дії низки системних

внутрішніх чинників, що сформувалися в період економічної регіональної дивергенції в Україні.

Крім того, інституційно-правовий базис венчурного фінансування в Україні є недосконалим. Його функціонування регулюється положеннями та передбачає існування лише одного Закону України «Про інститути спільного інвестування (пайові та корпоративні інвестиційні фонди)». Проте в ньому йдеться лише про інвестиційні фонди, які здійснюють діяльність з об'єднання (залучення) грошових коштів інвесторів для отримання прибутку від вкладень у цінні папери, корпоративні права та нерухомість, тобто інвестиції у вже створений бізнес, а не на розвиток інноваційної сфери. Тому для ефективного розвитку венчурного бізнесу в Україні, на нашу думку, першочергово необхідно розробити закон «Про венчурні фонди», який би регламентував організаційні та правові основи створення і діяльності венчурних фондів, порядок державної реєстрації та контролю у сфері венчурного інвестування, особливості діяльності венчурних інноваційних фондів. Крім того, важливо впровадити механізми державної підтримки та страхування венчурних інвестицій, а також передбачити штрафні санкції щодо інституцій венчурного фінансування, які не вкладають кошти у високотехнологічні галузі, а обмежуються традиційними.

Пріоритетним напрямом активізації кредитування підприємств у регіонах України в умовах нестачі банківських і державних фінансових ресурсів є стимулювання процесу кредитної кооперації та активізація діяльності кредитних спілок. За таких умов існує потреба в покращенні умов функціонування кредитних спілок через удосконалення законодавства в частині прийняття закону «Про кредитну кооперацію», який передбачав би законодавче визначення специфічної діяльності кожного виду кредитної кооперації, його правовий статус, принципи та механізми функціонування страхових і гарантійних фондів, кредитної кооперації підприємництва. Крім того, існує потреба у впровадженні державної системи гарантування вкладів для кредитних спілок і розробленні механізму рефінансування кредитних спілок з боку НБУ, що дозволить знизити вартість ресурсів, які надаються кредитними спілками [2].

Світовий досвід свідчить про високу ефективність використання нетрадиційних способів фінансово-кредитної підтримки реального сектору економіки (таких як лізинг, форфейтинг, франчайзинг, факторинг, краудфандинг), які мають суттєві переваги адресності, прозорості та гнучкості над традиційними формами залучення фінансових ресурсів. Доцільним є реформування нормативно-правової бази для розвитку лізингових відносин шляхом усунення суперечностей у нормативних актах, що регулюють лізингову діяльність щодо встановлення сум, які зараховуються до валового доходу лізингодавця, та валових витрат лізингоодержувача у разі сплати лізингових платежів, що включають частину вартості майна, переданого у фінансовий лізинг, а також запровадження механізму реєстрації майна, переданого у фінансовий лізинг, для запобігання його неза-

конному продажу або іншому недоцільному використанню.

Генеруючим, а також системотворчим чинником подолання фінансових дисбалансів розвитку регіонів України є регіональна фінансово-кредитна інфраструктура, метою якої є створення системи інституційного середовища, стимулюючого та сприятливого для залучення, розподілу й ефективного використання фінансово-кредитних ресурсів для зміцнення фінансової безпеки регіонів України та забезпечення конвергенції регіонального економічного розвитку. Крім того, ефективно функціонуюча фінансово-кредитна інфраструктура покликана забезпечити досягнення економічно прийнятної вартості залучення фінансових ресурсів на регіональному рівні та мінімізацію трансакційних витрат через формування раціональної і збалансованої системи елементів фінансово-кредитної інфраструктури та забезпечення «прозорості» і рівних «правил гри» на регіональному фінансово-кредитному ринку; підвищення фінансово-кредитної активності шляхом належної консалтингово-інформаційної підтримки; забезпечення доступності, «прозорості» та належної диверсифікації джерел залучення регіональними суб'єктами бізнесу фінансово-кредитних ресурсів; задоволення потреб регіональних ринкових контрагентів у фінансово-кредитному ресурсі; формування регіональних структур фінансово-кредитного сектору завдяки зростанню частки кредитів небанківських інституцій.

Умовою подолання фінансових дисбалансів розвитку регіонів України в Україні є забезпечення інформаційно-аналітичної підтримки через інформаційно-консалтингові структури, фінансово-інвестиційні аналітичні агентства, які надаватимуть інформацію про поточні регіональні можливості залучення фінансово-кредитних ресурсів для суб'єктів підприємництва, перелік документів і умови для отримання кредиту, а також залучення грантових програм ЄС (Competiveness of Small and Medium Enterprises – програма для підвищення рівня конкурентоспроможності МСП, доступ на нові ринки, збереження стійкості компаній в умовах конкуренції, розвиток підприємницької культури; LIFE, Hungary-Slovakia-Romania-Ukraine Programme, Black Sea Programme).

Практична імплементація запропонованих підходів, спрямованих на удосконалення параметрів функціонування фінансово-кредитного сектору в системі забезпечення фінансової безпеки та подолання фінансових дисбалансів розвитку регіонів України, відображена на рис. 1.

Реалізація запропонованих заходів сприятиме активізації ендегенно орієнтованого розвитку регіонів України, створення регіональних ринків кредитних ресурсів, зростання фінансово-кредитного потенціалу регіональних банківських інституцій, посилення їх стійкості до системних криз, подолання фінансових дисбалансів регіонального розвитку внаслідок залучення інвестицій цієї групи фінансових інститутів, задоволення потреб регіональних суб'єктів господарювання у фінансових ресурсах, а також мінімізації трансакційних витрат.

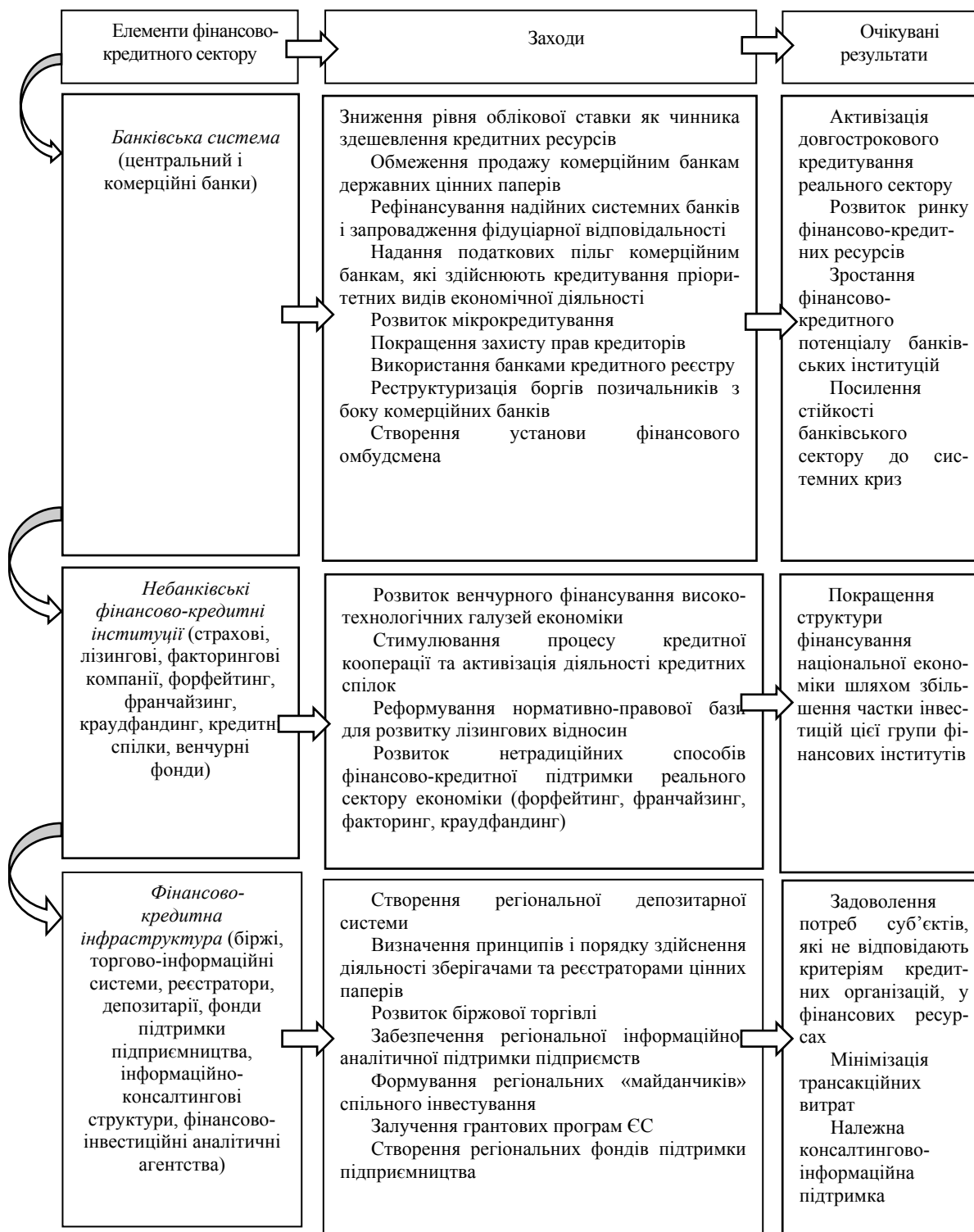

Рис. 1. Напрями та заходи удосконалення параметрів функціонування фінансово-кредитного сектору в системі подолання регіональних дисбалансів

Джерело: авторська розробка.

Натомість збереження високого рівня тінізації грошово-кредитного сектору країни загрожує досягненню ефективних результатів із подолання фінансових дисбалансів розвитку регіонів України та знижує потенціал реформування регіональної фінансової системи.

Висновки. Подолання фінансових дисбалансів розвитку регіонів України вимагає розроблення активної регіональної політики, спрямованої на подолання територіальних диспропорцій, нівелювання соціально-економічних дивергенцій, взаємозгодження інтересів регіонів. Доведено, що визначальним фактором посилення фінансових

дисбалансів ендегенно орієнтованого розвитку регіонів України є неефективне виконання фінансовими посередниками (комерційні банки, страхові компанії, інвестиційні фонди та ін.) функцій перетворення заощаджень на реальні інвестиції. Відповідно, для удосконалення параметрів функціонування фінансово-кредитного сектору у системі подолання фінансових дисбалансів розвитку регіонів України та забезпечення високого рівня їхньої фінансової безпеки слід реалізувати фінансові, інституційні та системні заходи, найбільш ефективними серед яких є такі: поступове зниження рівня облікової ставки як чинника здешевлення кредитних ресурсів; обмеження продажу комерційним банкам державних цінних паперів; рефінансування надійних системних банків і запровадження фідучіарної відповідальності; надання податкових пільг комерційним банкам, які здійснюють кредитування пріоритетних видів економічної діяльності у регіоні; розвиток мікrokредитування; покращення захисту прав кредиторів; використання банками регіонального кредитного реєстру; реструктуризація боргів позичальників з боку комерційних банків; створення установи фінансового омбудсмена; стимулювання процесу кредитної кооперації та активізація діяльності кредитних спілок; реформування нормативно-правової бази для розвитку лізингових відносин; створення регіональної депозитарної системи; визначення принципів і порядку здійснення діяльності зберігачами та реєстраторами цінних паперів; розвиток регіональної біржової торгівлі; забезпечення інформаційно-аналітичної підтримки підприємств у регіоні; формування регіональних «майданчиків» спільного інвестування; залучення грантових програм ЄС.

Список використаних джерел

1. Андрейків Т. Я. Особливості та основні напрями вдосконалення грошово-кредитної політики в Україні. *Фінансово-кредитна діяльність: проблеми теорії та практики*: зб. наук. пр. 2014. № 1. С. 228-235.
2. Белінська Я. В. Інструменти активізації кредитування підприємництва в умовах економічної депресії: аналітична записка. *Національний інститут стратегічних досліджень*: сайт. 08.02.2011. URL: <http://www.niss.gov.ua/articles/348>
3. Борисюк О. В. Вплив боргу країн Євросоюзу на національну економіку. *Формування ринкової економіки*: зб. наук. пр. 2014. № 31(1). С. 76-81.
4. Васильців Т. Г. Економічна безпека підприємництва України: стратегія та механізми зміцнення: монографія. Львів: Арал, 2008. 384 с.
5. Дзюблюк О. В., Галіцейська Ю. М. *Теоретичні та прикладні аспекти реалізації банками ресурсної політики*: монографія. Тернопіль: Астон, 2012. 242 с.
6. Сасно О. С. Невизначеність, ризик і загроза як вхідні параметри системи економічної безпеки. *Економіка: проблеми теорії та практики*: зб. наук. пр. 2009. Вип. 247(4). С. 804-807.
7. Собкевич О. В. Зміцнення економічної безпеки держави на засадах відбудови інноваційного

потенціалу індустріального комплексу сходу України. *Регіональна економіка*. 2015. № 2(76). С. 144-152.

8. Труш І. Є. Грошово-кредитний механізм у системі державного регулювання економіки: теоретичний підхід до його суті. *Глобальні та національні проблеми економіки*. 2015. № 8. С. 1071-1074. URL: <http://www.global-national.in.ua/archive/8-2015/224.pdf>

9. Децентралізація в Україні та її вплив на соціально-економічний розвиток територій: методичні підходи та результати оцінювання: наукова доповідь / наук. ред. І. Сторонянська. Львів: ІРД НАН України, 2018. URL: <http://ird.gov.ua/irdp/p20180705.pdf>

10. *Стале ендегенне зростання регіонів України в умовах децентралізації*: монографія / ДУ «Інститут регіональних досліджень імені М. І. Долишнього НАН України»; ред. І. З. Сторонянська. Львів, 2019. URL: <http://ird.gov.ua/irdp/p20190009.pdf>

11. Шульц С. Л. Регіональна політика в Україні: еволюційні засади та стратегічні перспективи. *Регіональна економіка*. 2014. № 3. С. 26-36.

12. Територіальний розвиток і регіональна політика в Україні: Виклики та пріоритети сталого ендегенного зростання регіонів України в умовах сучасних реформ: наукова доповідь / наук. ред. В. С. Кравців. Львів: ДУ «Інститут регіональних досліджень імені М. І. Долишнього НАН України», 2018. 157 с. URL: <http://ird.gov.ua/irdp/p20180701.pdf>

13. Voznyak H., Kloba L., Kloba T. Financial imbalances in the endogenous development of regions: an assessment attempt. *Zeszyty Naukowe Wyższej Szkoły Bankowej w Poznaniu*. 2020. Vol. 89(2). Pp. 67-82.

14. Возняк Г. В. *Бюджетна політика розвитку регіонів України: сучасна парадигма та орієнтири подальших реформ*: монографія. Львів: ДУ «Інститут регіональних досліджень імені М. І. Долишнього НАН України», 2016. 520 с.

15. Сторонянська І. З., Бенювська Л. Я. Ефективність використання фінансових ресурсів місцевих бюджетів: проблемно-орієнтований аналіз. *Стратегічні пріоритети*. 2014. № 1. С. 84-90.

16. Депозитарна система в Україні: проблеми та перспективи розвитку. *Національний інститут стратегічних досліджень*: сайт. 2010. URL: http://www.niss.gov.ua/public/File/2010_table/0708_dokl.pdf

References

1. Andreykiv, T. Ya. (2014). Osoblyvosti ta osnovni napryamy vdoskonalennya hroshovo-kredytnoyi polityky v Ukrayini [Peculiarities and main directions of monetary policy improvement in Ukraine]. In *Finansovo-kredytna diyal'nist': problemy teorii ta praktyky* [Financial and credit activities: problems of theory and practice]: Vol. 1 (pp. 228-235). [in Ukrainian].
2. Belinska, Ya. V. (2011, Feb 08). Instrumenty aktyvizatsiyi kredyтуvannya pidpryyemnytstva v umovakh ekonomichnoyi depresiyi [Tools for activating business lending in the conditions of economic depression]: Analytical note. *National Institute for Strategic Studies*: Website. Retrieved from <http://www.niss.gov.ua/articles/348> [in Ukrainian].

3. Borysyuk, O. V. (2014). Vplyv borhu krayin Yevrosoyuzu na natsional'nu ekonomiku [The impact of the debt of the European Union on the national economy]. In *Formuvannya rynkovoyi ekonomiky [The formation of a market economy]*: Vol. 31(1) (pp. 76-81). [in Ukrainian].
4. Vasylytsiv, T. H. (2008). Ekonomichna bezpeka pidpryyemnytstva Ukrayiny: stratehiya ta mekhanizmy zmitsnennya [Economic security of entrepreneurship of Ukraine: strategy and mechanisms of strengthening]. Lviv: Aral. [in Ukrainian].
5. Dzyublyuk, O. V., & Halitseyska, Yu. M. (2012). Teoretichni ta prikladni aspekty realizatsiyi bankami resursnoyi polityky [Theoretical and applied aspects of banks' resource policy implementation]. Ternopil: Aston [in Ukrainian].
6. Sayenko, O. S. (2009). Nevyznachenist', ryzyk i zahroza yak vkhidni parametry systemy ekonomichnoyi bezpeky [Uncertainty, risk and threat as input parameters of the economic security system]. In *Ekonomika: problemy teorii ta praktyky [Economics: problems of theory and practice]*: Vol. 247(4) (pp. 804-807). [in Ukrainian].
7. Sobkevych, O. V. (2015). Zmitsnennya ekonomichnoyi bezpeky derzhavy na zasadakh vidbudovy innovatsiyynoho potentsialu industrial'noho kompleksu skhodu Ukrayiny [Strengthening the economic security of the state based on rebuilding the innovative potential of the industrial complex of Eastern Ukraine]. *Rehional'na ekonomika – Regional economy*, 2(76), 144-152. [in Ukrainian].
8. Trush, I. Ye. (2015). Hroshovo-kredytny mekhanizm u systemi derzhavnogo rehulyuvannya ekonomiky: teoretychny pidkhid do yoho suti [Monetary mechanism in the system of state regulation of the economy: a theoretical approach to its essence]. *Hlobal'ni ta natsional'ni problemy ekonomiky – Global and national economic problems*, 8, 1071-1074. Retrieved from <http://www.global-national.in.ua/archive/8-2015/224.pdf> [in Ukrainian].
9. Storonyanska, I. Z. (Ed.) (2018). Detsentralizatsiya v Ukrayini ta yiyi vplyv na sotsial'no-ekonomichnyy rozvytok terytoriy: metodychni pidkhody ta rezul'taty otsinyuvannya [Decentralization in Ukraine and its impact on the socio-economic development of territories: methodological approaches and evaluation results]: Scientific report. Lviv: Dolishniy Institute of Regional Research of NAS of Ukraine. Retrieved from <http://ird.gov.ua/irdp/p20180705.pdf> [in Ukrainian].
10. Storonyanska, I. Z. (Ed.) (2019). Stale endohenne zrostannya rehioniv Ukrayiny v umovakh detsentralizatsiyi [Sustainable endogenous growth of regions of Ukraine in the conditions of decentralization]. Lviv: Dolishniy Institute of Regional Research of NAS of Ukraine. Retrieved from <http://ird.gov.ua/irdp/p20190009.pdf> [in Ukrainian].
11. Shults, S. L. (2014). Rehional'na polityka v Ukrayini: evolyutsiyini zasady ta stratehichni perspektyvy [Regional policy in Ukraine: evolutionary principles and strategic perspectives]. *Rehional'na ekonomika – Regional economy*, 3, 26-36. [in Ukrainian].
12. Kravtsiv, V. S. (Ed.) (2018). Terytorial'nyy rozvytok i rehional'na polityka v Ukrayini: Vyklyky ta priorytety staloho endohennoho zrostannya rehioniv Ukrayiny v umovakh suchasnykh reform [Territorial development and regional policy in Ukraine: Challenges and priorities of sustainable endogenous growth of the regions of Ukraine in terms of modern reforms]. Lviv: Dolishniy Institute of Regional Research of NAS of Ukraine. Retrieved from <http://ird.gov.ua/irdp/p20180701.pdf> [in Ukrainian].
13. Voznyak, H., Klyoba, L., & Klyoba, T. (2020). Financial imbalances in the endogenous development of regions: an assessment attempt. *Zeszyty Naukowe Wyższej Szkoły Bankowej w Poznaniu – Scientific Papers of the WSB University in Poznań*, 2(89), 67-82.
14. Voznyak, H. (2016). Byudzhetna polityka rozvytku rehioniv Ukrayiny: suchasna paradyhma ta oryentyry podal'shykh reform [Budget policy of development of regions of Ukraine: modern paradigm and guidelines for further reforms]. Lviv: Dolishniy Institute of Regional Research of NAS of Ukraine. [in Ukrainian].
15. Storonyanska, I. Z., & Benovska, L. Ya. (2014). Efektyvnist' vykorystannya finansovykh resursiv mistsevykh byudzhetiv: problemno-orientovanyy analiz [Efficiency of use of financial resources of local budgets: problem-oriented analysis]. *Stratehichni priorytety – Strategic priorities*, 1, 84-90 [in Ukrainian].
16. Depozytarna systema v Ukrayini: problemy ta perspektyvy rozvytku [Depository system in Ukraine: problems and prospects of development] (2010). *National Institute for Strategic Studies*: Website. Retrieved from http://www.niss.gov.ua/public/File/2010_table/0708_dokl.pdf [in Ukrainian].

Надійшло 11.12.2020 р.